

U.G. 3rd Semester Examination - 2021

SANSKRIT

[PROGRAMME]

Course Code : SANS-P-CC-T-3

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*1. Answer any **ten** questions: 2×10=20

যে-কোনো দশটি প্রশ্নের উত্তর দাও :

a) What is 'नान्दी' ? Which type of नान्दी is found in 'स्वप्नवासवदत्तम्'?

নান্দী কি? 'স্বপ্নবাসবদত্তম্'-এ কোন্ শ্রেণীর নান্দী পরিলক্ষিত হয়?

b) Write the 'भरतवाक्यम्' of 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'?

'অভিজ্ঞানশাকুন্তলম্'-এর ভারতবাক্যটি লেখ।

c) What is 'आकाशभाषितम्' according to विश्वनाथ:?

আচার্য বিশ্বনাথের মতে 'আকাশভাষিত' কি?

d) What is 'पूर्वर्ङ्ग' according to विश्वनाथ:?

আচার্য বিশ্বনাথ মতে 'পূর্বরঙ্গ' কি?

e) Why Udayana lived in the village 'लावाणक:'?

উদয়ন কেন 'লাবাণক' গ্রামে বসবাস করেছিলেন?

f) "चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति भाग्यपङ्क्ति:" —Who said this and to whom?

"চক্রারপঙ্ক্তিৱিৱ গচ্ছতি ভাগ্যপঙ্ক্তি:"—কে কাকে এই উক্তি করেছিলেন?

g) What is the name of विदूषक: in the drama 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'?

'অভিজ্ঞানশাকুন্তলম্'-এ বিদূষকের নাম কি?

h) 'सविश्रमो ह्ययं भार: प्रसक्तस्तस्य तु श्रम:' — Who said this and why?

'সবিশ্রমো হ্যয়ং ভার: প্রসক্তস্তস্য তু শ্রম:'—কে, কেন এরূপ উক্তি করেছিলেন?

i) What are the eight forms of 'ईश:'?

ঈশের অষ্ট তনুর নামগুলি লেখ।

j) "असाधुदर्शी खलु तत्र भवान् काश्यप:" —Who said this and why?

"অসাধুদর্শী খলু তত্র ভবান্ কাশ্যপ:"—কে এরূপ উক্তি করেছিলেন এবং কেন?

k) “भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र” — When it is said?

“भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र” — कथन एकथा बला ह्येच्छिण ?

l) “पुत्रमेवं गुणोपेतं चक्रवर्तिनमाप्नुहि” — Who said this? Write the meaning of this line.

“पुत्रमेवं गुणोपेतं चक्रवर्तिनमाप्नुहि” — एति कार उक्ति ? एर अर्थ लेख ।

m) “दूरीकृता खलु गुणैरुद्यानलताः वनलताभिः” — What is the meaning of ‘उद्यानलताः’ and ‘वनलताः’?

“दूरीकृता खलु गुणैरुद्यानलताः वनलताभिः” — ‘उद्यानलताः’ ओ ‘वनलताः’ बलते कानेदर बाकानो ह्येच्छे ?

n) Write the features of the summer day.

ग्रीष्मेर दिनगुलिर बैशिष्ठ्य लेख ।

o) Who composed ‘अभिज्ञानशाकुन्तलम्’? Write the name of another drama of him.

के ‘अभिज्ञानशाकुन्तलम्’ रचना करेन ? तौर अपर एकटि नाटकेर नाम लेख ।

2. Answer any **four** questions: $5 \times 4 = 20$

निम्नलिखित ये-कानो चारटि प्रश्नेर उत्तर दाओ :

a) Translate into Bengali or English (any **one**):

बांग्ला अथवा इंग्रजीते अनुवाद करः (येकानो एकटि)

i) नीवाराः शुक्रगर्भकोटरमुखभ्रष्टास्तरूणामधः

प्रसिग्धाः क्वचिदिङ्गुदीफलभिदः सूच्यन्त एवीपलाः ।

विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगा-

स्तोयाधारपथाश्च वल्कलशिखानिस्यन्द-रेखाङ्किताः ॥

ii) नैवेदानीं तादृशाश्चक्रवाका

नैवाप्यन्ये स्त्रीविशेषैर्वियुक्ताः ।

धन्या सा स्त्री यां तथा वेत्ति भर्ता

भर्तृस्नेहात् सा हि दग्धाप्यदग्धा ॥

b) Explain in Sanskrit or Bengali (any **one**):

संस्कृत अथवा बांग्लाया व्याख्या कर : (येकानो एकटि)

i) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यं

मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्मलक्ष्मीं तनोति ।

इयमधिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी

किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ॥

ii) मुखमर्थो भवेद् दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः ।

सुखमन्यद् भवेद् सर्वं दुःखं न्यासस्य रक्षणम् ॥

c) What was the necessity of introducing the elephant's episode in the 1st Act of the drama “अभिज्ञानशाकुन्तलम्”? Explain the allegory underlying the episode.

“अभिज्ञानशाकुन्तलम्” — नाटकेर प्रथम अङ्के हस्ती उपाख्यानैर अवतारणार प्रयोजन कि ता विश्लेषण कर । ए उपाख्यानैर अन्तराले निहित रूपकटि व्याख्या कर ।

d) Who was 'वासवदत्ता'? What role did she play in the Act I of the drama 'स्वप्नवासवदत्तम्'?

वासवদত্তা কে ছিলেন? 'स्वप्नवासवदत्तम्' নাটকের প্রথম অঙ্কে তাঁর ভূমিকা কি ছিল?

e) Write short notes on (any two) :

টীকা লেখ (যেকোনো দুটি) :

नाटकम्, विष्कम्भकः, जनान्तिकम्, प्रवेशकः

f) Briefly discuss about the controversy in regards to भासः and his plays.

'भाससमस्या' सम्पर्কে সংক্ষেপে আলোচনা কর।

3. Answer any two questions: 10×2=20

যে-কোনো দু'টি প্রশ্নের উত্তর দাও :

a) Trace the development of love between Duṣyanta and S'akuntalā stage by stage as found in the first Act of the 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'.

'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'-নাটকের প্রথম অঙ্কে বর্ণিত দুয়ান্ত ও শকুন্তলার প্রণয় বৃত্তান্ত স্তরে স্তরে বর্ণনা কর।

b) According to Act I of 'स्वप्नवासवदत्तम्' discuss fully the Ās'rama life.

'स्वप्नवासवदत्तम्' নাটকের প্রথম অঙ্কে আশ্রমজীবনের যে চিত্র পাওয়া যায় তা বর্ণনা কর।

c) Delineate the character of कण्वः as revealed in the story of the 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'.

'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'-এর কাহিনী অবলম্বনে মহর্ষি কণ্ণের চরিত্র অঙ্কন কর।

d) Give a note on 'शूद्रकः' and his works.

নাট্যকার শূদ্রক এবং তাঁর নাট্যকৃতির উপর বিস্তৃত আলোচনা কর।
